

УДК 339.1
Бавико О. Є.,
доктор економічних наук, доцент

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: alex-1105@ukr.net

СУЧАСНА НОМЕНКЛАТУРА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ ТРИКОТАЖНИХ ВИРОБІВ ТА ДИНАМІКА СТУПЕНЮ ЇХ ВІДПОВІДНОСТІ У ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

Вавуко О. Ye,
Doctor of Economic Sciences,
Associate Professor

Donetsk National University
of Economics and Trade named after
Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: alex-1105@ukr.net

MODERN NOMENCLATURE OF QUALITY INDICATORS FOR KNITWEAR EXPERTISE AND DYNAMICS OF THEIR CONFORMITY IN THE UKRAINIAN MANUFACTURERS PRODUCTION DEGREE

Мета. Метою представлено дослідження є формування загальної номенклатури показників якості для експертизи трикотажних виробів за товарною підгрупою «Трико-таж білизняний для дітей», а також визначення динаміки ступеню їх відповідності у продукції вітчизняних товаровиробників.

Методи. У дослідженні використано комплекс загальнонаукових методів гносеології: теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, індукції та дедуції, методів графічного, статистичного і математичного аналізу.

Результати. Розроблено загальну номенклатуру показників для експертизи якості дитячого білизняного трикотажу. За результатами дослідження визначено динаміку ступеня відповідності значень показників якості дитячого білизняного трикотажу в цілому, за окремими показниками і функціональними групами. Встановлено, що рівень зросту ступеня відповідності показників якості дитячої трикотажної білизни українських виробників в останні п'ять років є недостатнім для посилення їх конкурентних позицій на внутрішньому ринку. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що визначені тенденції в динаміці ступеня відповідності показників якості дитячого білизняного трикотажу можуть бути використані для формування державної політики розвитку легкої промисловості та бізнес-стратегій окремих виробників трикотажної продукції.

Ключові слова: показники якості, експертиза якості, споживні вимоги, дитячий білизняний трикотаж, стандарт, санітарно-гігієнічні норми, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Змагальна логіка розвитку ринкових відносин робить іманентною характеристикою конкурентоспроможності товару, його якість, що складається з технологічного рівня і ступеня корисності для споживача, який відображається у функціональних, соціальних, естетичних, ергономічних, екологічних властивостях. Конкурентоспроможність товару залежить від балансу його якісних та цінових характеристик, що задовольняють потреби споживача та відповідають його уявленням про необхідний рівень витрат. Інваріантна стратегія постійного підвищення якості є безумовно доволі витратною. Але вона окупається завдяки збереженню обсягів продажу та постійному зростові ціни на товари з високим ступенем інновації. Водночас результати досліджень ефективно-

сті управління якістю на підприємствах в різних країнах показали, що в компаніях, які мало приділяють уваги якості, до 60% відсотків часу може йти на виправлення браку [1].

Забезпечення якості споживчих товарів є найважливішим чинником підвищення рівня життя населення країни, її економічної, соціальної і екологічної безпеки. Одночасно за умов постійного посилення рівня конкуренції на внутрішніх та зовнішніх ринках, якість продукції є необхідною запорукою сильної конкурентної позиції у боротьбі за збереження власної частки ринку та розширенні сфери товарного впливу на міжнародному рівні. Трикотажна промисловість є однією з основних підгалузей текстильної промисловості. В Україні трикотажні підприємства виробляють верхній та білизняний трикотаж, панчішно-шкарпеткові вироби, рукавички, головні убори, шарфи, трикотажне полотно, вироби промислового і медичного призначення. Дослідження розвитку внутрішнього українського ринку трикотажних виробів надало змогу встановити негативну тенденцію до зменшення частки вітчизняної трикотажної продукції. За її загального обсягу у 2015 р. в товарних групах «Трикотаж верхній» та «Трикотаж білизняний» у розмірі 4,1%, скорочення за 2 роки склало 0,9%. Частка вітчизняної продукції по товарній групі «Вироби панчішно-шкарпеткові» складала у 2015 р. 40,1%, що дорівнює показникові дворічної давнини, тобто за цією позицією зберігається паритет між вітчизняними та закордонними виробниками [2].

За умов скорочення обсягів ринку, підвищення конкуренції та зменшення частки трикотажних виробів вітчизняного виробництва актуалізуються питання щодо визначення важелів покращення ринкової позиції українських підприємств – виробників трикотажу

Традиційно, вирішення проблеми знаходиться в межах системи показників ціна-якість. Формування сучасної номенклатури показників якості для експертизи трикотажних виробів та визначення динаміки їх значень забезпечить підґрунтя для прийняття необхідних стратегічних рішень в межах системи управління якістю підприємств трикотажної підгалузі.

Аналіз останніх публікацій. Загальним проблемам розвитку ринку трикотажних виробів у вітчизняній економічній науці присвячено дослідження Ю. В. Нефьодової [3], А. П. Гречан [4], І. А. Іванченко [5] та інших авторів.

Дослідження сучасної номенклатури показників якості та особливостей експертизи трикотажних виробів здійснено в межах спеціалізованих досліджень Ю. І. Островецької [6], Н. П. Супрун, Н. І. Осипенко, І. С. Галика, Б. Д. Семака [7] та інших.

Мета дослідження. Метою представленого дослідження є формування загальної номенклатури показників якості для експертизи трикотажних виробів за товарною підгрупою «Трикотаж білизняний для дітей», а також визначення динаміки ступеню відповідності найбільш показових та внормованих показників якості у продукції вітчизняних товаровиробників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж звернутись до емпіричного матеріалу дослідження динаміки показників якості трикотажних виробів, вважаємо за необхідне визначити сучасну парадигму поняття «якість товару» та її семантичні зрушення.

У питанні визначення сучасної парадигми поняття «якість товару» не можна пройти осторонь вихідного – філософського змісту поняття «якість». В Аристотелівській логіці якість належить до однієї з десяти категорій, що формують загальну картину реальності. Якість у класичній філософській традиції розглядається як категорія, що виражає сукупність істотних ознак, особливостей і властивостей, які відрізняють один предмет або явище від інших і надають йому визначеність.

Поєднання класичного змісту понять «якість» і «товар» надає можливість сформулювати доволі чітке вихідне визначення: сукупність властивостей об'єкта, що обумовлюють придатність задовольняти певні потреби у відповідності з його призначенням та брати участь в обміні.

Активне використання поняття «якість товару» у практиці підприємництва бере свій початок у 20 – 30-х роках ХХ ст. Започаткування масового конвеєрного виробництва

товарів актуалізувало вимоги технічної відповідності та надійності товарів. 1950 – 70-і роки за умов насичення споживчих ринків товарами високого технологічного рівня та зросту конкурентної боротьби, характеризуються трансформацією розуміння якості від технократичного до споживчого, тобто зосередженого на потребах споживачів. Якість товару розуміється, як спроможність задовольнити потреби споживачів.

Наступне десятиріччя характеризувалося поєднанням тенденції щодо підвищення якості та зменшення ціни товарів. У 1980 – 90-і роки розуміння якості товару почало включати не тільки задоволення потреб, але й орієнтацію на латентні вимоги споживача, пов'язані з його очікуваннями. Подальшого розвитку ця парадигма набула у маркетингових стратегіях формування попиту, за яких засобами реклами здійснюється маніпулювання свідомістю споживача. В результаті формується певне уявлення про товар та його необхідні характеристики. Сучасний період визначається поєднанням характеристик задоволення вимог споживача виробником та ступенем сприйняття споживачами виконання їх вимог, який здебільшого формується в результаті інформаційного впливу на свідомість пересічної людини.

Відповідна генеза розуміння поняття «якість товару» знайшла безпосереднє відображення у визначеннях, що містять міжнародні стандарти ISO серії 9000, які визначають вимоги до систем управління якістю на підприємствах. За визначенням Європейської організації з контролю якості (European Organization for Quality) термін «якість» відбиває ступінь відповідності продукції вимогам споживача.

Діючий ДСТУ ISO 9000:2007 «Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів» містить наступне визначення якості: «ступінь до якого сукупність власних характеристик задовольняє вимоги». У свою чергу вимоги це: «Сформульовані потреба чи очікування, загальнозрозумілі чи обов'язкові». Крім того, у стандарті зазначається, що термін «якість» може застосовуватися з прикметниками «низька», «добра» або «відмінна».

Доволі простий когнітивний ланцюжок приводить нас до необхідності визначення переліку та змісту вимог, що визначають корисність товарів для споживачів. Загального вжитку у сучасній практиці комерційної діяльності набув перелік вимог до споживчих товарів, що складається з наступних позицій: соціальні, функціональні, естетичні, ергономічні (антропометричні, гігієнічні та фізико-гігієнічні), експлуатаційні.

Соціальні вимоги до товарів в цілому й до дитячого білизняного трикотажу визначаються необхідністю задовольнити попит на відповідні предмети одягу, що відповідають усталеним у суспільстві культурно-естетичним уявленням.

Функціональні вимоги до дитячого білизняного трикотажу визначаються утилітарним значенням відповідної категорії товарів, тобто їх спроможністю забезпечити фізичну можливість ефективного виконання процесів, для яких вона призначена – рухової активності, відпочинку, сну та ін.

Естетичні вимоги формуються під впливом загальних та індивідуальних уявлень про гармонійний зовнішній вигляд дитини. Естетичність предметів одягу полягає у поєднанні краси і зручності. Необхідно відмітити, що соціально-естетична складова у перелікові споживчих вимог до трикотажних товарів не є внормованою, навпаки, цим вимогам притаманна плинність та індивідуальна визначеність.

Ергономічні (антропометричні, гігієнічні та фізико-гігієнічні) й експлуатаційні вимоги втілюються у перелікові показників якості, що закріплюється на офіційному рівні у стандартах та санітарно-гігієнічних нормах. Встановлення ступеню відповідності нормативним значенням ергономічних та експлуатаційних показників дитячого білизняного трикотажу є основним завданням експертизи його якості.

Ергономічні вимоги до дитячого білизняного трикотажу пов'язані з фізіологічними та антропометричними особливостями дитини. Вони виходять з високого ступеню чутливості дитячої шкіри до хімічних та фізичних подразників, а також несформованої імунної системи, що не може захистити дитину від всіх шкідливих впливів. Одночасно гіперакти-

вність притаманна дітям всіх вікових груп, вимагає забезпечення відповідності дитячого білизняного трикотажу гігієнічним нормам.

Антропометричні вимоги стосуються відповідності розміру, формі тіла, пропорціям, особливостям будови дитячої статури різних вікових груп, тобто передбачають відповідність розмірній групі. Види білизняних трикотажних виробів (сорочки, повзунки, комбінезони, нічні сорочки, майки, труси, піжами) та характеристики їх розмірів встановлюються ДСТУ 31405:2014, ДСТУ 31407:2014, ДСТУ 31408:2014.

Вимоги гігієни формують основне призначення дитячого білизняного трикотажу. Тому найважливішими у системі номенклатури показників його якості є гігієнічні та фізико-гігієнічні властивості, що безпосередньо визначають безпечність білизни та мікроклімат простору між одягом і тілом дитини, сприяють забезпеченню нормального функціонування організму дитини, підтримують добре самопочуття.

Нормативне закріплення гігієнічних вимог до дитячого білизняного трикотажу міститься у ДСТУ 4239 – 2003 «Матеріали та вироби текстильні і шкіряні побутового призначення. Основні гігієнічні вимоги» [8] та СанПиН 42 – 125 – 4390 – 87 «Вложение химических волокон в материалы для детской одежды и обуви в соответствии с их гигиеническими показателями» [9]. Безпечність дитячого білизняного трикотажу передбачає відповідність встановленим нормам показників вмісту хімічних волокон, вільного формальдегіду та величини рН.

За гіперактивності та нестабільної температури тіла (до 3 років), що притаманні дитячій фізіології забезпечення оптимального мікроклімату підодягового простору є основною умовою забезпечення нормального функціонування організму дитини. Задля цього дитяча білизна має забезпечувати поглинання рідкої та пароподібної вологи з поверхні тіла, її виведення у зовнішні шари одягу, забезпечуючи тепло та газообмін між підодяговим простором і внутрішніми шарами одягу. До показників якості дитячого білизняного трикотажу, що відображають відповідні фізичні характеристики, належать: гігроскопічність, повітряпроникливість, вологовіддача, швидкість висихання, капілярність, питомий електричний опір.

Експлуатаційні вимоги до дитячого білизняного трикотажу пов'язані з її надійністю, зносо- та формостійкістю. Вони відображають властивості білизняних трикотажних виробів зберігати свої функціональні, гігієнічні та антропометричні характеристики у процесі використання. Показники, що відображають ступінь відповідної якості виробів вимогам надійності, відносяться до розряду механічних характеристик та складають наступний перелік: розривне зусилля, розпускальність, коефіцієнт міцності шва, перекіс петельних рядів і петельних стовпчиків.

До показників, що характеризують зносостійкість, відносяться: число циклів стирання, прання та прасування, зміна лінійних розмірів після прання та прасування, ступінь тривкості пофарбування.

Показники, що відображають характеристики формостійкості: розтяжність, пружність, необоротна залишкова деформація, коефіцієнт формостійкості.

Виходячи зі змісту внормованих визначень понять «якість» та «вимоги», а також встановлених у стандартах та санітарних нормах індикаторів, у дослідженні сформовано загальну номенклатуру показників експертизи якості дитячого білизняного трикотажу, що відповідає сучасній номенклатурі споживних вимог (табл. 1).

Таблиця 1 – Загальна номенклатура показників для експертизи якості дитячої трикотажної білизни

Споживні вимоги	Показники якості
Соціальні – здатність задовольнити попит.	Відповідність виробу фізичним та культурним потребам

Продовження таблиці 1

Функціональні – виконання функцій у відповідності з призначенням.	Відповідність виробу основному функціональному призначенню.
Антропометричні – зручність і комфорт	Відповідність розмірній групі.
Гігієнічні та фізико-гігієнічні – безпека та комфорт при використанні.	Вміст хімічних волокон; вміст вільного формальдегіду; величина рН; гігроскопічність; вологовбиральність; коефіцієнт повітряпроникливості; вологовіддача (час висихання); питомий електричний опір.
Експлуатаційні – надійність, зносостійкість та формостійкість.	Розривне зусилля (міцність); коефіцієнт міцності шва; число циклів стирання, прання та прасування; ступінь тривкості пофарбування; необоротна залишкова деформація; розтяжність та пружність; коефіцієнт формостійкості

Примітка. Розроблено автором на основі [8, 9].

Суб'єктивний характер соціальних та функціональних споживних вимог обмежує коло засобів визначення ступеню відповідності товарів соціологічними та експертними методиками. За результатами соціологічного дослідження фахівцями асоціації «Укрлегпром» ступеню задоволення українських споживачів якістю трикотажних виробів вітчизняного виробництва було встановлено, що 27% покупців вважають рівень якості трикотажних виробів українських виробників низьким, 31% таким, що не відповідає сучасним тенденціям моди, а 45% респондентів вказали на невідповідність критерію раціонального співвідношення ціни та якості продукції [10].

У процесі моніторингу динаміки показників якості дитячого білизняного трикотажу в основному використовувалась продукція восьми українських підприємств різних розмірів та організаційно-правових форм.

Компанія «Ювді-текс», місто Нова Одеса, Миколаївська область. Крупний виробник дитячого трикотажу. Працює з турецьким полотном та фурнітурою. Виробляє повний спектр асортименту трикотажних виробів.

ТОВ «Саир» місто Комсомольськ, Полтавська область. Фабрика дитячого трикотажного одягу «Саир» впродовж останніх 8 років займається виробництвом трикотажних виробів для дітей. Асортимент продукції представлений всіма віковими категоріями й товарними різновидами: білизна, піжами, футболки, шорти, халати, светри, брюки, плаття та ін.

ТОВ «Демі», місто Кременчуг, Полтавська область. Підприємство виробляє дитячий трикотаж. Асортимент обмежується виробами для вікових категорій до 7 років.

ПП Гриненко, Торговельна марка «Пташка Текстиль», м. Комсомольськ, Полтавська область. Підприємство випускає повний спектр асортименту трикотажних виробів для дітей та дорослих.

Комсомольська трикотажна фабрика «Анжеліка і Лев», місто Комсомольськ, Полтавська область. Підприємство виготовляє весь спектр трикотажних виробів.

ТОВ «Виса», місто Комсомольськ, Полтавська область. Підприємство виготовляє трикотажні вироби для всіх вікових категорій, а також для жінок та чоловіків.

ТОВ «КЛиМ», місто Комсомольськ, Полтавська область. Виготовляє дитячий трикотаж для вікових категорій до 10 років.

ТОВ «Мелітопольська трикотажна фабрика «Надія», місто Мелітополь, Запорізька область здебільше спеціалізується на виробництві верхнього трикотажного одягу, одночасно виробляючи окремі товарні різновиди білизняних виробів.

Однією з головних особливостей у виробництві дитячої трикотажної білизни в Україні є невеликий розмір переважної більшості підприємств. Приблизно 65% продукції виготовляється на малих підприємствах з чисельністю робітників до 50 осіб. Невеликі розміри підприємств спрощують процеси організації та управління їх виробничою діяльністю, але обмеженість фінансових та матеріальних ресурсів не дозволяє таким підприємствам забезпечувати повномасштабний контроль показників якості продукції та її інноваційність.

Моніторинг показників якості дитячої трикотажної білизни здійснювався за вибіркою, що дорівнювала 100 зразкам продукції перелічених та інших виробників впродовж останніх п'яти років. За результатами дослідження визначалася частка виробів дитячого білизняного трикотажу, показники якості яких відповідають нормативним значенням. Перелік показників для моніторингу якості був сформований виходячи з критеріїв найбільшої показовості та чіткої врегульованості значень у діючих стандартах та санітарних нормах. Динаміка ступеню відповідності показників якості дитячого білизняного трикотажу нормативним значенням відображена у (табл. 2).

Узагальнюючи результати моніторингу ступеню відповідності значень показників якості дитячого білизняного трикотажу, розраховуємо середньозважений обсяг загальної частки виробів, що відповідають нормативним вимогам. У 2011 р. відповідний показник складав 80%, у 2015 р. – 82%.

Зріст середньозваженого показника якості відбувся завдяки підвищенню ступеня відповідності виробів дитячого білизняного трикотажу за всіма показниками, окрім гігроскопічності. Найбільший зріст ступеня відповідності спостерігається за показниками: стійкість забарвлення до впливу прання (+5%), залишкова деформація (+4%), розтяжність (+4%), стійкість забарвлення до сухого тертя (+3%), повітряпроникливість (+3%).

Українським виробникам дитячого білизняного трикотажу необхідно звернути особливу увагу на високий рівень невідповідності існуючим нормам гігієнічних показників, що характеризують безпечність товарів. Найгіршими є значення показника «Вміст хімічних волокон». Виробники допускають перевищення максимальних обмежень наявності волокон віскози у виробках для дітей з 28 по 32 розмір та синтетичних капрону, еластану у виробках з 34 розміру. Наявність у трикотажних виробках синтетичних волокон пояснює доволі низькі показники відповідності нормам вмісту вільного формальдегіду та величини рН. Перевищення допустимих норм не є критичними для здоров'я дитини, вони складають 5 – 20%. Одночасно необхідно зазначити, що за п'ять аналізованих років ситуація з відповідністю гігієнічних показників практично не покращилась. Відповідний перебіг подій пояснюється відчутним послабленням контролюючого впливу спеціалізованих державних органів, повноваження яких у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів у процесі дерегуляції були відчутно обмежені. Виключення дитячого білизняного трикотажу з «Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні» пояснює застій у ситуації з відповідністю гігієнічних показників намаганням підприємців зберегти конкурентний рівень собівартості своєї продукції, використовуючи найдешевші матеріали та не витрачаючись на перевірку відповідності.

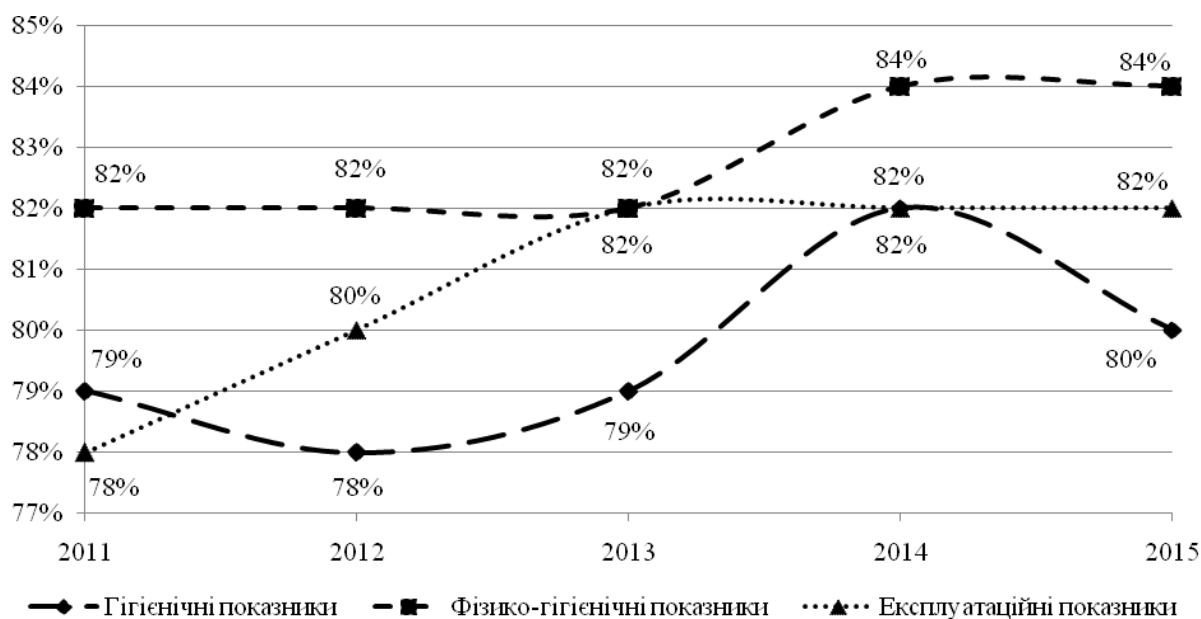
Аналіз ступеня відповідності показників якості дитячого білизняного трикотажу за визначеними у табл. 2 групами показує, що найвищим є рівень відповідності встановленим вимогам за фізико-гігієнічними показниками

Таблиця 2 – Динаміка ступеню відповідності показників якості дитячого білизняного трикотажу українських виробників нормативним значенням

№	Показник якості	Нормативне значення	2011	2012	2013	2014	2015
Гігієнічні показники			% відповідності				
1	Вміст хімічних волокон	До 28 розміру – 0% 28 – 32 розміри – до 30% з 34 розміру – до 50%	74%	72%	78%	80%	75%
2	Вміст вільного формальдегіду, мкг/г	До 2-х років не більше 20 Старші за 2 роки не більше 75	81%	80%	78%	81%	82%
3	Величина pH, од.	4,8 – 7,5	82%	81%	80%	84%	83%
Фізико-гігієнічні показники							
4	Гігроскопічність	При вологості 65% – 7– 9% При вологості 100% – 20 – 30%	85%	81%	84%	86%	84%
5	Повітря-проникливість	Не менше 100 дм ³ /м ² -с	82%	84%	82%	88%	85%
6	Питомий електричний опір	8 – 10 Ом	80%	82%	79%	78%	82%
Експлуатаційні показники							
7	Розтяжність	По довжині – 50 – 140% По ширині – до 40%	78%	82%	84%	80%	82%
8	Залишкова деформація	По довжині – 5% По ширині – 10%	80%	81%	82%	87%	84%
9	Стійкість забарвлення до впливу прання	4 за 5-ти бальною шкалою	76%	79%	83%	80%	81%
10	Стійкість забарвлення до сухого тертя	4 за 5-ти бальною шкалою	79%	78%	80%	82%	82%

Примітка. Розроблено автором.

У 2015 р. середньозважений показник відповідності фізико-гігієнічних показників склав 84%, експлуатаційних – 82%, гігієнічних – 80%. Загальна динаміка відповідності показників якості відображена на рис. 1.

Рисунок 1 – Динаміка ступеню відповідності нормативним значенням груп показників якості дитячого білизняного трикотажу українських виробників

Примітка. Розраховано автором на основі власних досліджень.

Найбільший зріст ступеню відповідності нормативним значенням спостерігається за групою експлуатаційних показників, він складає 4%. На 2% збільшився ступінь відповідності фізико-гігієнічних, на 1% – гігієнічних показників.

Висновки. У процесі дослідження на основі аналізу нормативних джерел, що врегульовують сфери організації та здійснення контролю якості на підприємствах, було розроблено загальну номенклатуру показників для експертизи якості дитячого білизняного трикотажу, що відповідає сучасним споживним вимогам. На основі критеріїв найбільшої показовості та врегульованості значень у діючих нормативних документах було сформовано перелік показників для моніторингу якості дитячого білизняного трикотажу, який складається з трьох груп: гігієнічні, фізико-гігієнічні, експлуатаційні.

За результатами моніторингу було встановлено, що загальна динаміка ступеню відповідності показників якості дитячого білизняного трикотажу українських виробників є зростаючою. Але необхідно враховувати, що зріст в 1 – 2% знаходиться у межах статистичної похибки, а зафіксовані розміри збільшення ступеню відповідності показників якості є настільки незначними, що у поєднанні з інформацією про зменшення вітчизняної частки трикотажних виробів на внутрішньому ринку та невдоволеністю 27% покупців якістю продукції українських підприємств трикотажної підгалузі, не можуть розглядатись в якості факторів підвищення конкурентоздатності.

У рекомендаціях за підсумками представленого дослідження ми виходимо з іманентності стратегії розвитку і розширення для будь-якого виду підприємницької діяльності. Так, щоб забезпечити життєздатність бізнесу його необхідно постійно розвивати, забезпечуючи можливості для експансії. В Україні, на жаль, спостерігається ситуація, за якої недостатність фінансових ресурсів у підприємців, працюючих у трикотажній підгалузі та відсутність цілеспрямованої державної політики щодо розвитку легкої промисловості призводять до зниження конкурентоздатності вітчизняних товаровиробників, зменшення їх частки на ринку, збереження високого ступеню невідповідності показників якості продукції.

Алгоритм виведення галузей національної економіки з кризи є загальновідомим. Протекціоністська економічна політика захисту внутрішніх ринків у поєднанні з фінансо-

вими та податковими перевагами, що стимулюють приплив ресурсів у вітчизняне виробництво, мають призвести до економічного зростання, підвищення ефективності господарської діяльності та покращення якості продукції.

Предметом подальших наукових розробок мають стати дослідження структури походження, якісних та цінових характеристик імпортованих трикотажних виробів, обсягів контрафактної та контрабандної продукції. А також предметна розробка основних напрямів державної політики у сфері розвитку легкої промисловості, контролю якості товарів та захисту інтересів вітчизняних товаровиробників.

Список літератури / References

1. Момот О. І. Менеджмент якості та елементи системи якості / О. І. Момот. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 368 с.

Momot, O. I. (2010). *Menedzhment yakosti ta elementy systemy yakosti* [Quality management and quality system elements]. Kiev, Tsentr uchbovoi literatury, 368 p.

2. Частка продажу споживчих товарів, які вироблені на території України, через торгову мережу підприємств // Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

The official website of the State Statistics Service of Ukraine (2016), “The share of sales of consumer goods produced in Ukraine through the sales network of enterprises”. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (accessed 15 October 2016).

3. Нефьодова Ю. В. Напрямки розвитку легкої промисловості України / Ю. В. Нефьодова // Вісник ДонНУЕТ. Серія: Економічні науки. – 2010. – № 3. – С. 20 – 24.

Nef'odova, Yu. V. Napriamky rozvytku lehkoї promyslovosti Ukrainy. [Areas of light industry Ukraine]. *Visnyk DonNUET. Serii: Ekonomichni nauky*, 2010, no 3, pp. 20 – 24.

4. Гречан А. П. Теоретико-методологічні основи розвитку підприємств легкої промисловості на інноваційних засадах / А.П. Гречан. – К. : КНУТД, 2005. – 208 с.

Hrechhan, A. P. (2005). *Teoretyko-metodolohichni osnovy rozvytku pidpriemstv lehkoї promyslovosti na innovatsijnykh zasadakh* [Theoretical and methodological foundations for the development of light industry on the basis of innovation]. Kyiv, KNUTD, 208 p.

5. Іванченко І. А. Сучасні особливості розвитку світового ринку одягу / І. А. Іванченко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 2 (53). – 2012. – С.42 – 47.

Ivanchenko, I. A. Suchasni osoblyvosti rozvytku svitovoho rynku odiahu. [Modern features of the global apparel market]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, 2012, no 2, pp. 42 – 47.

6. Супрун Н. П. Аналітичний огляд асортименту та комплексна оцінка якості трикотажних полотен / Н. П. Супрун, Н. І. Осипенко, Ю. І. Островецька // Товарознавство та інновації. – 2012. – Вип. 4. – С. 116 – 124.

Suprun, N. P., Osypenko, N. I., Ostrovetska Yu. I. Analychnyi ohliad asortymentu ta kompleksna otsinka yakosti trykotazhnykh poloten [Analytical review of the range and comprehensive assessment of the quality of knitted fabrics]. *Tovarovnavstvo ta innovatsii*, 2012, no 4, pp. 116 – 124.

7. Галик І. С. Товарознавство трикотажних виробів: підручник для студентів товарознавчих спеціальностей вищих навчальних закладів / І. С.Галик, Б. Д. Семак. – Львів:«Магнолія 2006», 2011 – 221 с.

Halyk, I. S., Semak, B. D. (2011). *Tovarovnavstvo trykotazhnykh vyrobiv: pidruchnyk dlia studentiv tovaroznavchykh spetsialnostei vyshchyykh navchalnykh zakladiv*. [Commodity knitwear: a textbook for students of commodity specialties of higher educational institutions]. L'viv, “Mahnoliia 2006”, 221 p.

8. ДСТУ 4239-2003 Матеріали та вироби текстильні і шкіряні побутового призначення. Основні гігієнічні вимоги. – К.: Держстандарт України, 2003. – 28 с.

State Standard 4239 – 2003 Nhe textile and leather stores. Basic hygiene requirements. Kiev, Derzhstandart Ukrainy, 2003, 28 p. (In Ukraine).

9. Санитарно – гигиенические правила и нормы. Вложение химических волокон в материалы для детской одежды и обуви в соответствии с их гигиеническими показателями. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0011400-87>.

The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine (1987). “Sanitary rules and norms. Investing in chemical fiber materials for children's clothing and shoes according to their hygienic characteristics”. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0011400-87>. (accessed 15 October 2016).

10. Підсумки роботи промисловості за 2015 рік // Офіційний сайт Асоціації «Укрлегпром». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlegprom.org.ua>.

The official website of the Association Ukrlehprom (2016). “Results of the industry in 2015”. Available at: <http://ukrlegprom.org.ua>. (accessed 15 October 2016).

Дата надходження авторського оригіналу в редакцію: 14. 11. 2016 р.

Цель. *Целью представленного исследования является формирование общей номенклатуры показателей качества для экспертизы трикотажных изделий по товарной подгруппе «Трикотаж бельевой для детей», а также определение динамики их соответствия в продукции отечественных товаропроизводителей.*

Методы. *В исследовании использован комплекс общенаучных методов гносеологии: теоретического обобщения, анализа и синтеза, индукции и дедукции, методов графического, статистического и математического анализа.*

Результаты. *Разработана общая номенклатура показателей для экспертизы качества детского бельевого трикотажа. Установлено, что уровень роста соответствия показателей качества детского бельевого трикотажа украинских производителей за последние пять лет является недостаточным для усиления их конкурентных позиций на внутреннем рынке. В результате исследования определена динамика степени соответствия значений показателей качества детского бельевого трикотажа в целом, по отдельным показателям и функциональным группами. Практическое значение полученных результатов заключается в том, что определенные в динамике степени соответствия показателей качества детского бельевого трикотажа тенденции, могут быть использованы в процессе формирования государственной политики развития легкой промышленности и бизнес-стратегий отдельных производителей трикотажной продукции.*

Ключевые слова: *показатели качества, экспертиза качества, потребительские требования, детский бельевой трикотаж, стандарт, санитарно-гигиенические нормы, конкурентоспособность.*

Objective. *The objective of the study is to create a common nomenclature of quality indicators for expert assessment of knitwear for commodity subgroup "knitted linen for children" and to identify the conformity degree dynamics in domestic products.*

Methods. *The following complex of epistemic general scientific methods was consumed: method of theoretical generalization, analysis and synthesis, induction and deduction; statistical and mathematical analysis.*

Results. *The general range of indicators for knitting children underwear quality expertise was developed. It was determined that the level of quality indicators Ukrainian producers' knitting children underwear extent growth in the last five years is not enough to strengthen their competitive position in the domestic market. The dynamics of knitting children underwear quality extent in general, by separate indicators and functional groups were determined. The practical value of the results is that the identified trends in the dynamics of the knitting children under-*

wear quality indicators extent can be used for public policy development of light industry and business strategies of knitted products individual manufacturers.

Key words: *indicators of quality, quality expertise, consumer demands, knitted children underwear, standard, sanitary norms, competitiveness.*